

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Septima. Utrum quidquid movetur, ab alio moveatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

est expectanda aliqua forma perfectior in eodem genere, ergo suo genere erit perfecta actuatio

VI. **Opponitur** tamen **Authoritas** Scoti 3. d. 1. q. 1. dicentis, quod ad ubi datur motus, ergo mala conclusio. Respondeo, Scotum loqui de motu, quatenus coincidit cum actione agentis, non verò loqui de motu mobilis, qualis est ille, qui negatur terminari ad ubi intrinsecum.

Instatur: Quod per se terminat actionem agentis, per motum propriè acquiri potest, sed ex dictis ubi intrinsecum terminat actionem agentis, ergo ad ipsum verè dabitur motus. Respondeo negando ma. nam ad hoc, ut datur motus ad aliquid, præter hoc, quod terminet actionem, debet esse aliquid acquisibile per aliud, & quod non sit ipsa acquisitio essentialitèr.

VII. **Dico 5.** Ad quinq; reliqua prædicamenta, probabile est, dari etiam motum minus rigorosè acceptum. Hæc videtur esse contra communem Doctores mentem.

Probatur tamen **Authoritate** Aristotelis q. 3. Phy. t. 3. ubi ait: *Quare motus & mutationis tot species sunt, quot entis*, similiter Doctor asserit ad sex ultima dari motum, qui, cum non sit rigorosus dicendus propter aliud dictum Aristotelis, quod ad motum non datur motum, optime explicatur, & intelligitur de motu minus rigoroso. Deinde ad ubi datur motus, ergo etiam ad situm, quia situs est species, ubi, omnis autem species participat rationem generis. De habitu quoque patet, tum, quia ille respectus per se fit & intenditur ab agente: tum, quia unio hypostatica terminat motum secundum Doctorem, sed hæc non pertinet ad aliud prædicamentum, quam habitum; Ergo ad sex prædicamenta datur motus. Intellige tamen indefinitè conclusionem.

QUÆSTIO VI.

An quilibet motus possit fieri in instanti?

Suppono: Generationem viventium instantaneam esse, generationè verò non viventium, nutritionem, augmentationem, alterationem, inter qualitates contrarias & motum localem fieri successivè. Et Ratio de generatione viventium est, quia hæc requirit determinatum subjectum debitè dispositum & organizatum, ut non possit in quamcunquè materiam introducere, quibus dispositionibus positis non requiritur aliqua successio: In generatione verò non viventium, nutritione, augmentatione & alteratione, cum fiant inter contraria, quæ agens limitatè virtutis non potest unica vice mutando superare, sed prius secundam unam partè eamq; viciniorè & postmodum in aliam, necessaria est talis successio. In motu verò locali, tum sunt quoque contraria, ut sursum, & deorsum, tum semper est latitudo, & distantia, quæ unica vice percurrì non potest.

Hoc supposito hic queritur, an omnes enumerati motus successivi possint fieri in instanti? adquè de potentia absoluta; nam naturalitèr fieri non posse, concedunt omnes, Ad quod

Dico 1. Nullus motus successivus, etiam de potentia Dei absoluta, potest fieri in instanti. Hanc puto esse extra controversiam. Et

Probatur: Omnis motus successivus ex natura sua & ratione intrinseca includit respectum, secundum prius & posterius, sed Deus nequit immutare naturas rerum, ergo nequit facere, ut motus successivus fiat in instanti; manifestat, quia per hoc distinguitur motus successivus ab instantaneo: minor etiam est certa, consequentia ergo optima.

Dico 2. Quilibet terminus per motum successivum acquisitus, & acquisibilis, potest divinitus acquiri in instanti: ita Doctor 2. d. 2. q. 11. & 3. d. 2. q. 3. Quem sequuntur Regentes Parisienses, Maltrius & Belletus, ac alii.

Probatur primò: Tota ratio successivum in acquirendis illis terminis provenit ex resistantia contrarii, quod motor & agens non potest in unico instanti superare, sed Deo non est difficile, actionem agentium contrariorum impedire, eorumquè resistantiam vincere, ergo Divinitus poterit quilibet terminus in instanti acquiri, major est certa, probatur mi. quia nullum contrarium agere potest, nisi Deo coagente, ergo potest Deus non coagere, & sic impediet actionem eorum, quæ impedirà, poterit statim introduci forma, quod Confirmatur: Quia quò motrix virtus est major & efficacior, eo velocius movet & agit, sed virtus Dei est infinita activitatis, ergo in instanti agere potest, & quamcunquè introducere formam.

Probatur secundò: Tum, quia Theologi communiter docent, Resurrectionem mortuorum in instanti futuram, sed in illa erunt omnia membra debitè ordinanda & disponenda, suisquè organis distingvenda, ergo omnes illi motus fient in instanti; tum quia corpus Christi in utero sacratissimæ virginis Mariæ organizatum fuit, sed tunc omnes motus, qui requiruntur ad adducendam materiam in locum debitum &c. in unico instanti facti sunt, ergo.

Quæres: An defacto aliquis motus, ex enumeratis successivis, fiat in instanti? Respondeo affirmative, ratio est: Quia defacto aer illuminatur in instanti, sed ista illuminatio est aliquis motus ex illis successivis, quia est alteratio, ergo.

QUÆSTIO VII.

Utrum quidquid moveretur, ab alio moveatur?

De Triplici motu moveri potest hæc I. quæstio, de intentionali scilicet, quo potentia vitales moventur ad suos actus vitales; emanativo, quo subjecta moventur ad suas passiones; I. De triplici motu potest moveri quæstio.

nes; & Physico, quo res movet se ad aliquam formam Physicam; de prioribus duobus non in tantum controvvertitur, unde tota difficultas est de tertio motu, pro quo Nota, dupliciter intelligi posse, agens se movere, vel quatenus est agens univocum, vel quatenus est agens æquivocum, exemplum primi, si calidum formaliter seipsum calefaceret, exemplum secundi, quando calidum virtualiter, reddit se calidum formaliter. Quo præmissis ad quaestionem

II. *dem potest seipsum movere.*
DICO: Idem potest seipsum movere quatenus est agens æquivocum. Ita D. 1. d. 3. q. 7. & c. quam præter suos sequuntur Averſa, Hurtadus, Arriaga, contra Thomistas.

Probatur primò: Quidquid habet principium, producendi aliquam formam, potest eam producere in quocunque subjecto capaci talis formæ, ergo poterit etiam illam producere in seipso, cum præexistat tali formæ, sitque ejus capax, nec in hoc ulla est repugnantia, quia defectu amotis impedimentis grave tendit, & movet se deorsum, aqua semel calefacta reducit se ad pristinum frigus, qui motus aliis causis adscribi non possunt, ut patet ex sæpe dictis, & etiam adhuc dicendis magis patebit; ergo.

Probatur secundò: Potest se aliquid movere, tanquam causâ totalis motu intentionali, ergo etiam Physico: probatur consequentia, tum ab omnimoda paritate, cum unum non sit difficilius, quam alterum, ergo, tum, quia quod idem non possit seipsum movere motu Physico, tanquam causâ principalis, non oritur ex ratione moventis & mobilis ut sic, sed ex ratione moventis talis, quia si oriretur hoc ex ratione communi moventis & mobilis, idem nequiret seipsum movere motu intentionali: probatur etiam principale ant. Quia voluntas potest se movere ad volitionem, tanquam causâ totalis, cum ab objecto non verè, sed tantum metaphoricè moveatur. Sed

III. *Opponitur & solvitur Arist.*
Opponitur Authoritas Aristotelis 8. Phys. t. 40. ubi probat, quod omne, quod movetur, non à seipso moveatur, quia alioquin sequeretur, quod totum moveret & moveretur, alteraret & alteraretur, & c. quæ omnia absurda sunt, ergo. R. 1. cum Doctore, Philosophum non agere de movente æquivoco, sed de univoco, nostra tamen conclusio est de agente æquivoco. R. 2. Dictum Philosophi adhuc dupliciter intelligi posse: Nihil à se ipso moveri, vel ut non possit aliquid movere se de novo ad aliquid, ad quod non poterat se antè absque dependentia alicujus extrinseci: Vel sic, Nihil posse se ipsum movere, quin moveatur ab aliquo prius, quantum ad recipiendam virtutem motivam ab illo alio, quorum utrumque verum est sed non contra conclusionem.

Instatur: Si Aristoteles voluisset agere de talibus motibus, gratis supra t. 19. dixisset: Omne, quod se movet, debere distingui in partem per se moventem, & per se motam, ergo non in his sensibus, sed absolute dixit, nihil movere posse seipsum. R. negando sequelam, quia in isto loco Aristoteles agit tantummodo

de motu organico animalium, non verò de motu in communi.

Arguitur Ex ratione: Idem nequit esse in potentia, & in actu simul, respectu ejusdem, sed si idem posset seipsum movere, esset in actu & in potentia simul, ergo, probatur mihi, quia quod movetur, est in potentia, ut patet ex definitione, quod verò movet, est in actu, quia nihil agit, nisi quod est in actu, ergo si idem moveret se, esset in potentia, & in actu simul. R. dist. ma. sub eadem ratione, concedo ma. sub diversa ratione, diversoque respectu, nego ma. & distinguo etiam minorem, esset in actu virtuali, & potentia formali, concedo min. esset in potentia formali, & actu formali, nego minorem & consequentiam. Itaque verum est, quod idem non possit movere, & moveri actione univocâ ad formam ejusdem rationis cum agente, ut: calidum nequit se movere ad calorem, idem tamen potest movere, & moveri actione æquivocâ, quando motus terminatur ad formam diversæ rationis, & hoc non modo hic evenit, verum etiam in pluribus aliis casibus, nam etiam dicitur communiter, quod relative opposita non possint esse in eodem subjecto, verum est tamen, quod secundum diversam rationem esse possint.

Instatur: Ideo dixit Aristoteles, idem non moveri à seipso, ut tandem deveniatur ad primum motorem immobilem, scilicet Deum; Nam omne, quod movetur, ab alio movetur, quæro de illo alio, an sit mobile vel immobile, si immobile habetur intentum, quod datur motor immobilis, si mobilis, ergo ab alio est mobilis, & sic consequenter, donec veniatur ad primum motorem immobilem, sed hic diffusio Aristotelis non valeret, si idem posset seipsum movere, ergo. R. 1. negando mi. Quia licet Angelus, verbi gratiâ, moveatur à seipso in actu secundo, tamen non habet actum primum, seu potentiam ad se movendum à seipso, sed à Deo, à quo habet talem potentiam se movendi. R. 2. Male supponi in majori, quod ex isto principio possit demonstrari Motor primus immobilis, tum, quia rationes supra adductæ contrarij convincunt, tum, quia Aristoteles ipse dicit, animalia seipsa movere & non ab alio.

QUÆSTIO VIII.

A quo levia moveantur sursum, & gravia deorsum?

Non quæro, quodnam sit principium passivum motus gravium deorsum & levium sursum, quia sic certum est, esse ipsam naturam cujuscunque substantiæ gravis & levis, sed est difficultas de principio activo, quod duplex esse potest, quod & quo, Principium quod est illud, quod immediate & per se dicitur causare motum: Quo verò illud est, quod est ratio formalis, quâ mediante principium quod causat motum. In qua materia multiplex omnino est opinio: Nam aliqui asserunt medium causare illum motum, alii cælum, alii generantem, quod posterius communiter tenent